

KRAJOWY PROGRAM ZAPOBIEGANIA ZAKAŻENIOM HIV I ZWALCZANIA AIDS

**ZAKAŻENIA HIV I CHOROBA AIDS –
CO POWINNI WIEDZIEĆ PRACOWNICY MEDYCZNI?**

5.11.2013 r., Kraków

EPIDEMIOLOGIA ŚWIATOWA (dane za 2011 rok)

Osoby żyjące z HIV

- Na świecie było 34 miliony osób żyjących z HIV

Nowe przypadki zakażeń HIV

- 2.5 miliona osób na całym świecie zakażyło się HIV

Zgony z powodu AIDS

- Na świecie zmarło z powodu AIDS 1.7 miliona osób

Terapia antyretrowirusowa (ARV)

- Ponad 8 milionów osób żyjących z HIV miało dostęp do terapii

Populacje kluczowe

- Liczba zakażeń HIV wśród mężczyzn mających kontakty seksualne z mężczyznami (MSM) mieszkających w miastach stołecznych jest przeciętnie 13 razy większa niż wśród osób z populacji ogólnej.
- Liczba zakażeń HIV jest wyższa wśród osób świadczących usługi seksualne w stolicach niż w populacji ogólnej.
- Około 3 milionów z szacowanych 16 milionów osób stosujących środki odurzające w iniekcji żyje z HIV.
- W krajach o niskich i średnich dochodach (w których jest dostęp do danych), 91% wszystkich środków wydawanych na programy dot. HIV, skierowanych do osób sprzedających usługi seksualne, pochodzi ze źródeł międzynarodowych.
- 92% środków wydawanych na programy dot. HIV kierowanych do MSM oraz do osób stosujących środki odurzające w iniekcji pochodzi ze źródeł międzynarodowych.

EPIDEMIOLOGIA KRAJOWA

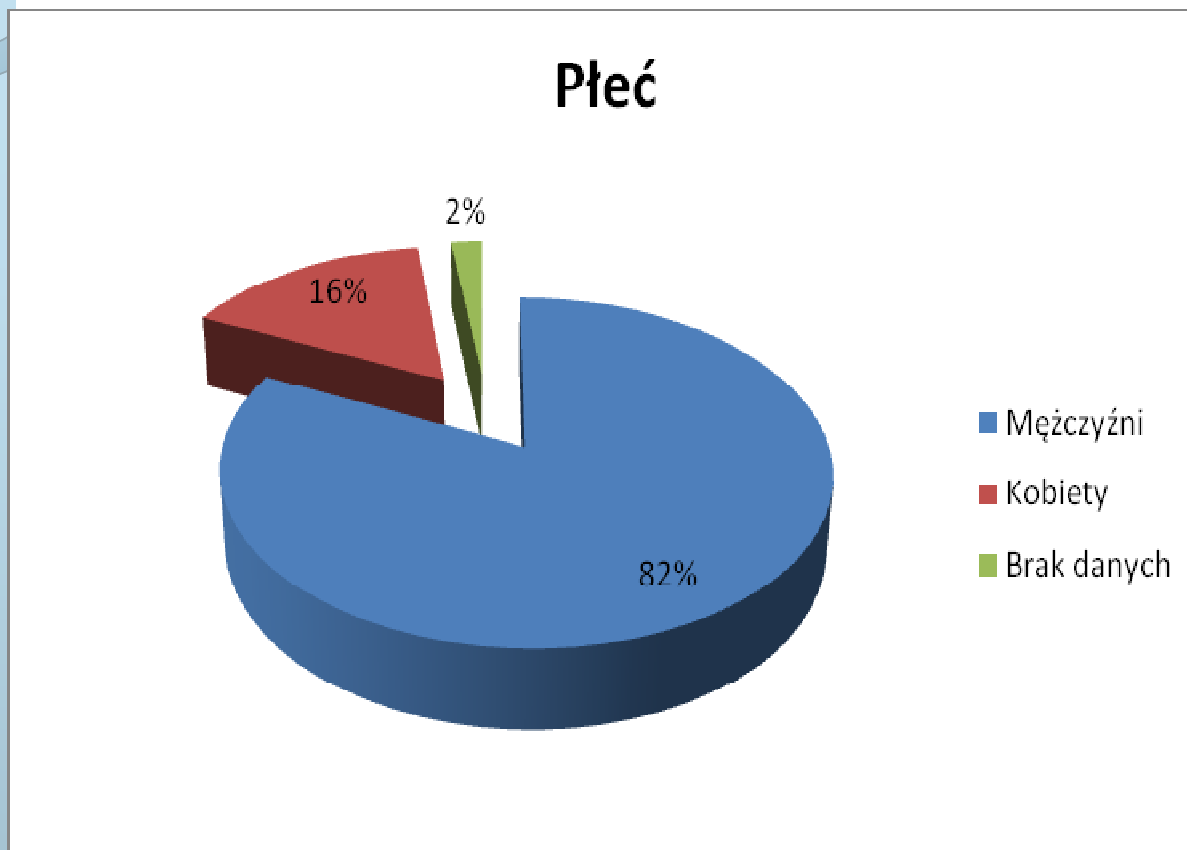
Dane skumulowane - od wdrożenia badań w 1985 r. do 30 czerwca 2013 r. zarejestrowano w Polsce:

- **16 916** przypadków zakażenia HIV
- **2 937** przypadków zachorowania na AIDS
- **1 217** chorych zmarło

Dane za 2012 r. (stan na dzień 31.12.2012 r.):

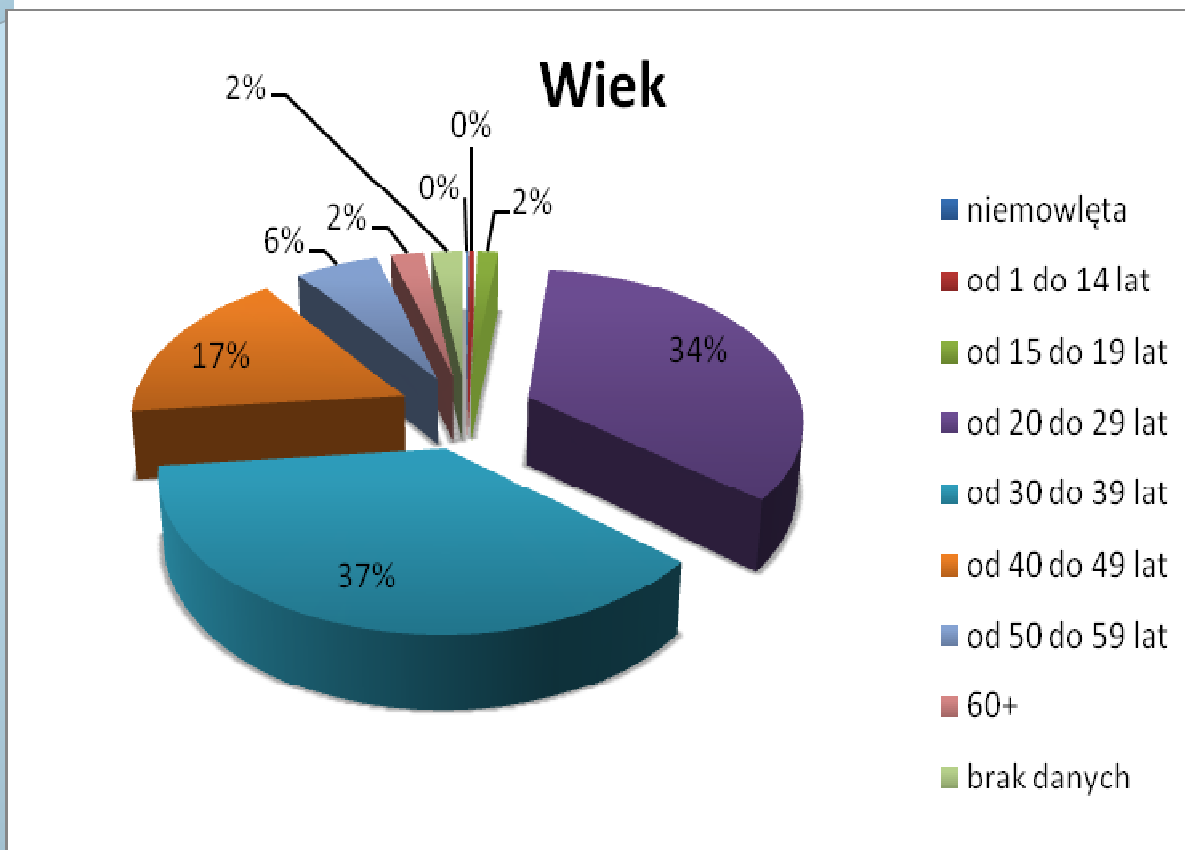
- **901** - liczba przypadków nowych zakażeń HIV, w tym liczba: mężczyzn - 740, kobiet - 143, brak danych - 18
- **107** – liczba zachorowań na AIDS, w tym liczba: mężczyzn – 84, kobiet - 23
- **39** – liczba zgonów osób chorych na AIDS, w tym liczba: mężczyzn – 29, kobiet – 10

Podział % zakażeń HIV w 2012 r. wg płci

W 2012 r., jak w latach poprzednich, wśród nowo zakażonych dominują mężczyźni (prawie 82%), natomiast udział kobiet jest zdecydowanie mniejszy i wynosi około 16%.

Podział % zakażeń HIV w 2012 r. wg wieku badanych w momencie rozpoznania zakażenia

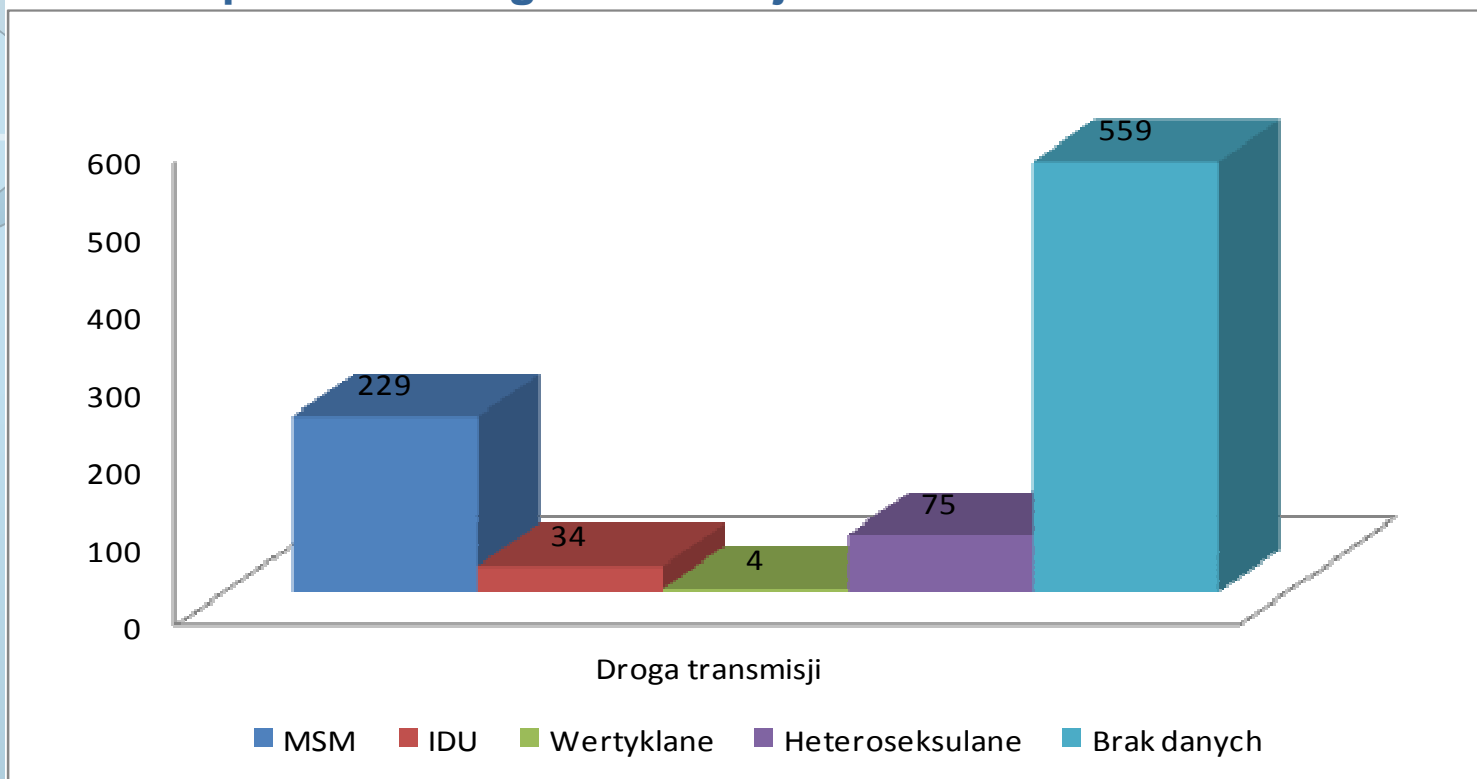

Osoby, wśród których rozpoznano zakażenie HIV:

- **osoby bardzo młode (20-29 lat) - 34%, tj. 308 przypadków zakażenia HIV**
- **młode (30 – 39 lat) - ok. 37% - 336 przypadków),**
- **osoby 40 - 49 letnie - 17% (tj. 150 osób).**

Opracowanie: Krajowe Centrum ds. AIDS na podstawie danych NIZP-PZH

Prawdopodobna droga transmisji zakażenia HIV w 2012 r.

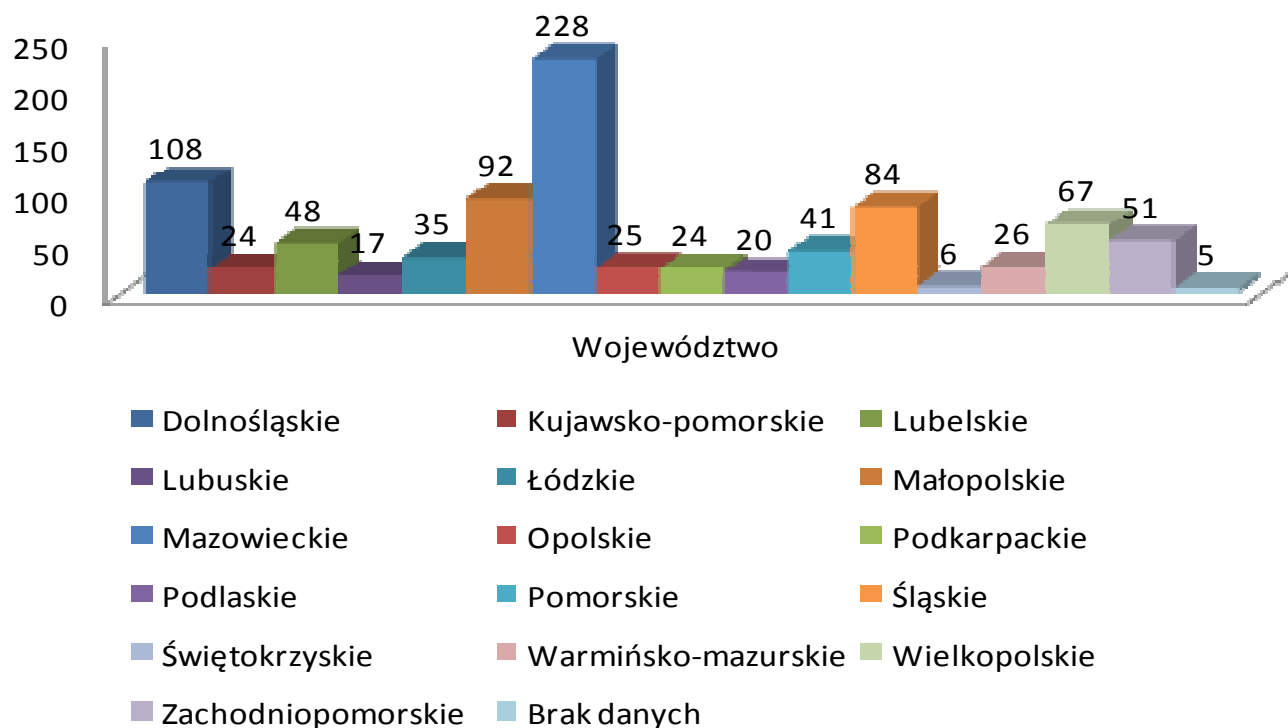
Opracowanie: Krajowe Centrum ds. AIDS na podstawie danych NIZP-PZH

W 2012 r. prawdopodobną drogą transmisji wirusa HIV:

- w 229 przypadkach były kontakty seksualne w populacji MSM (ponad 25%),
- w 75 przypadkach zakażenia HIV (8%) jako prawdopodobną drogę zakażenia wskazano kontakty heteroseksualne,
- w 34 przypadkach – stosowanie środków odurzających w iniekcjach (IDU) (4%).

Brak danych dotyczy 559 przypadków (62% zgłoszeń).

Liczba przypadków HIV w 2012 roku w poszczególnych województwach

Opracowanie: Krajowe Centrum ds. AIDS na podstawie danych NIZP-PZ

W 2012 r. odnotowano najwięcej nowych zakażeń HIV w województwie:

- mazowieckim (228 przypadków) co stanowi 25% wszystkich zakażeń,
- dolnośląskim (108 przypadków) - około 12% zakażeń,
- małopolskim (92 przypadki), ponad 10% wykrytych nowych zakażeń.

Liczba przypadków zakażeń HIV w Polsce w lata 2007-2012, wg roku rozpoznania zakażenia

Rok	Mężczyźni	Kobiety	Brak danych	Razem
2007	575	158	77	810
2008	622	156	73	851
2009	731	154	75	960
2010	675	149	104	928
2011	788	139	40	967
2012	740	143	18	901
Razem	4131	899	387	5417

Źródło: NIZP-PZH

Prawdopodobnej drogi transmisji HIV, wg roku rozpoznania zakażenia

Grupa ryzyka	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Mężczyźni utrzymujący kontakty seksualne z mężczyznami	33	57	74	154	223	229
Stosujący środki odurzające w iniekcjach	91	58	55	37	44	34
Osoby utrzymujące ryzykowne kontakty heteroseksualne	71	54	72	97	69	75
Zakażenia wertykalne	12	11	11	9	4	4
Chorzy na hemofilię	1	-	-	-	-	-
Brak danych	602	671	748	631	627	559
Razem	810	851	960	928	967	901

Liczba przypadków HIV w poszczególnych województwach, wg roku rozpoznania zakażenia

Województwo	2007	2008	2009	2010	2011	2012
POLSKA	810	851	960	928	967	901
<u>Dolnośląskie</u>	<u>135</u>	<u>79</u>	<u>117</u>	<u>102</u>	<u>123</u>	<u>108</u>
Kujawsko-pomorskie	20	30	42	37	28	23
Lubelskie	8	8	15	20	32	48
Lubuskie	23	32	42	24	27	17
Łódzkie	41	46	55	53	45	35
Małopolskie	31	47	42	38	53	92
<u>Mazowieckie</u>	<u>106</u>	<u>124</u>	<u>114</u>	<u>201</u>	<u>239</u>	<u>228</u>
Opolskie	12	18	18	14	27	25
Podkarpackie	7	13	14	10	16	24
Podlaskie	7	5	17	22	18	20
Pomorskie	28	28	36	56	45	41
Śląskie	44	24	39	76	130	84
Świętokrzyskie	1	14	8	10	10	6
Warmińsko-mazurskie	34	29	23	21	32	26
Wielkopolskie	32	53	63	64	79	67
Zachodniopomorskie	30	37	36	32	32	51
Brak danych	251	264	279	148	31	5

Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. Nr 234, poz. 1570)

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 lutego 2011 r. w sprawie Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS (Dz. U. Nr 44, poz. 227)

Harmonogram realizacji Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS na lata 2012-2016 (przyjęty przez Radę Ministrów w dn. 3 kwietnia 2012 r.)

Edycje Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV, Opieki na Żyjącymi z HIV i Chorymi na AIDS:

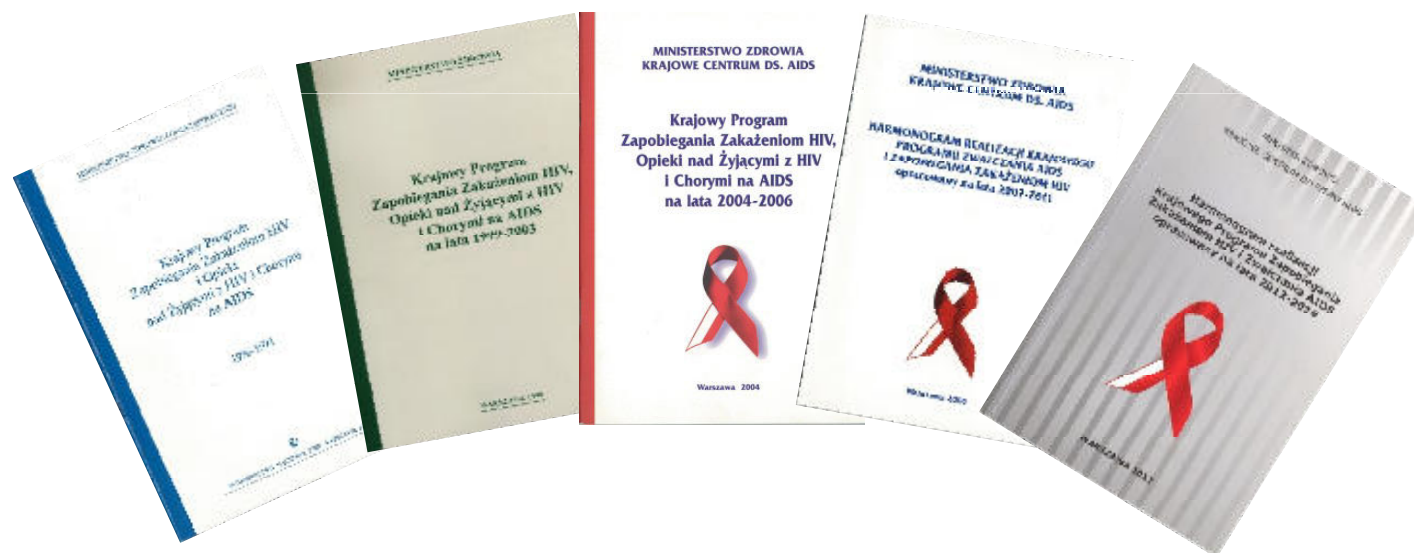
1996-1998

1999-2003

2004-2006

2007-2011

2012-2016

Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS

Realizacją Programu kieruje Minister Zdrowia.

Koordynatorem realizacji Programu jest Krajowe Centrum ds. AIDS.

REALIZATORZY PROGRAMU:

- **ministrowie właściwi ze względu na cele Programu,**
- **terenowe organy administracji rządowej oraz podległe im jednostki,**
- **inne podmioty, które na podstawie odrębnych przepisów są obowiązane do opracowywania i realizacji strategii w zakresie polityki społecznej, obejmującej w szczególności programy pomocy społecznej, polityki prorodzinnej, promocji i ochrony zdrowia, programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii oraz edukacji publicznej,**
- **oraz podmioty, które prowadzą działalność umożliwiającą podejmowanie zadań wynikających z Harmonogramu lub prowadzenia akcji wspierających realizację Programu.**

Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS

Realizatorzy Programu powołują, na czas obowiązywania Harmonogramu, **ZESPOŁY DO SPRAW REALIZACJI PROGRAMU**, w celu zintegrowania realizacji zadań określonych w Harmonogramie.

Zespoły koordynują, na terenie województwa, działania wynikające z harmonogramów rocznych oraz współpracują w tym zakresie z Koordynatorem.

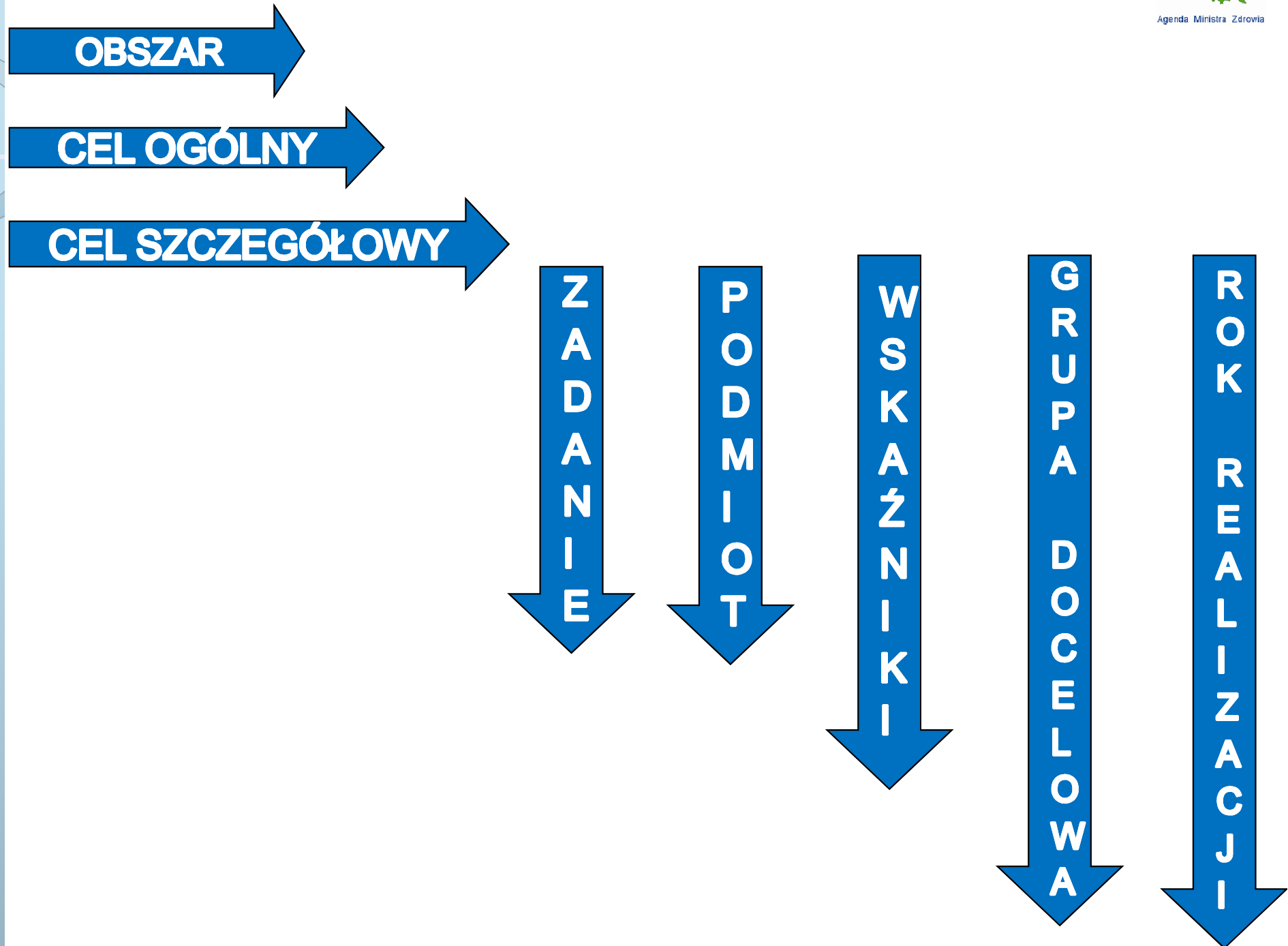
SKŁAD ZESPOŁU, M. IN.:

- przedstawiciel urzędu wojewódzkiego
- przedstawiciel urzędu marszałkowskiego
- przedstawiciel urzędu miasta
- przedstawiciel państwowej inspekcji sanitarnej
- przedstawiciel systemu ochrony zdrowia (np. NFZ, konsultanci krajowi, OIL, OIPiP, zakładów opieki zdrowotnej, towarzystw naukowych)
- przedstawiciel kuratorium
- przedstawiciel policji
- przedstawiciel organizacji pozarządowych

REALIZACJA PROGRAMU OBEJMUJE PIĘĆ OBSZARÓW:

- I. zapobieganie zakażeniom HIV wśród ogółu społeczeństwa
- II. zapobieganie zakażeniom HIV wśród osób o zwiększonym poziomie zachowań ryzykownych
- III. wsparcie i opiekę zdrowotną dla osób zakażonych HIV i chorych na AIDS
- IV. współpracę międzynarodową
- V. monitoring

Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS

HARMONOGRAM

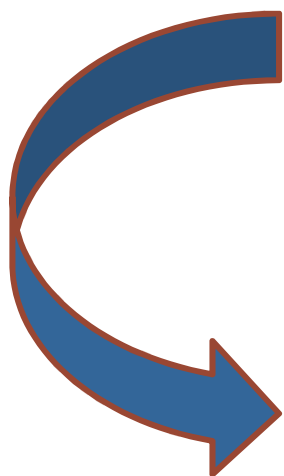
PODMIOTY REALIZUJĄCE PROGRAM

Przekazują do 15 października

KRAJOWE CENTRUM DS. AIDS

Przekazuje do 15 listopada

MINISTERSTWO ZDROWIA

SPRAWOZDANIE

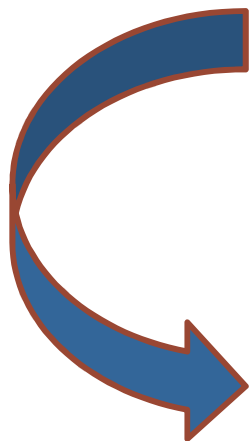
PODMIOTY REALIZUJĄCE PROGRAM

Przekazują do 15 kwietnia roku następnego

KRAJOWE CENTRUM DS. AIDS

Przekazuje do 15 maja

MINISTERSTWO ZDROWIA

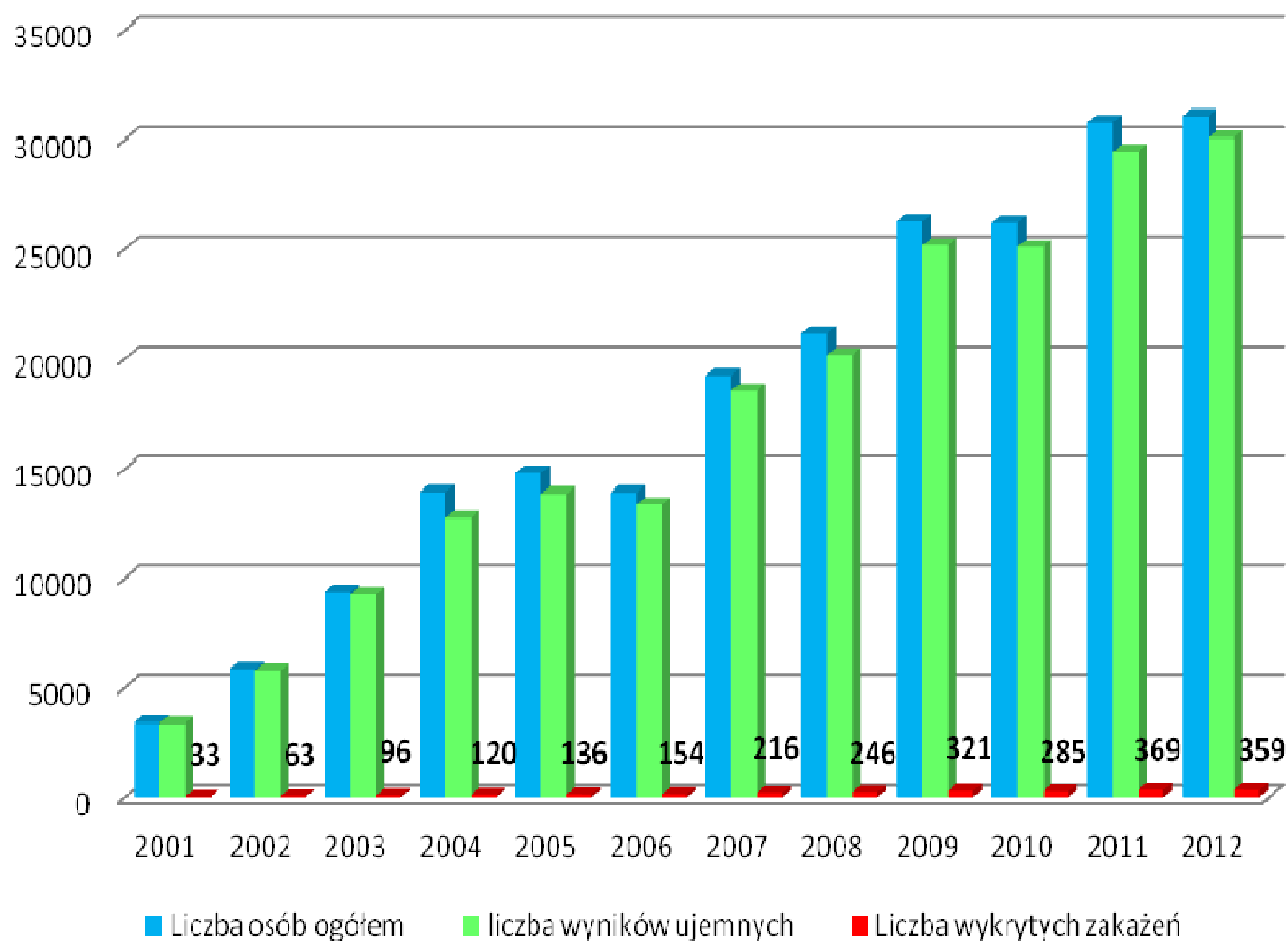

PUNKTY KONSULTACYJNO-DIAGNOSTYCZNE (PKD) anonimowe i bezpłatne badanie w kierunku HIV, połączone z poradnictwem okołotestowym (w 2012 r. – 31 punktów)

Liczba klientów punktów konsultacyjno-diagnostycznych w latach 2001-2012

W 2012 r. badania w PKD wykonało 30 085 osób. Zakażenie wykryto u 359 osób. Dodatkowo zostało przyjętych 1007 osób, które otrzymały informację i poradę.

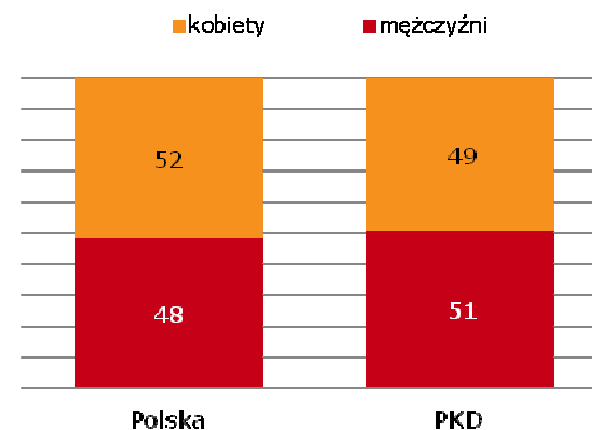
Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS

Osoby zgłaszających się do PKD (źródło: TNS OBOP na podstawie ankiet wypełnianych w PKD)

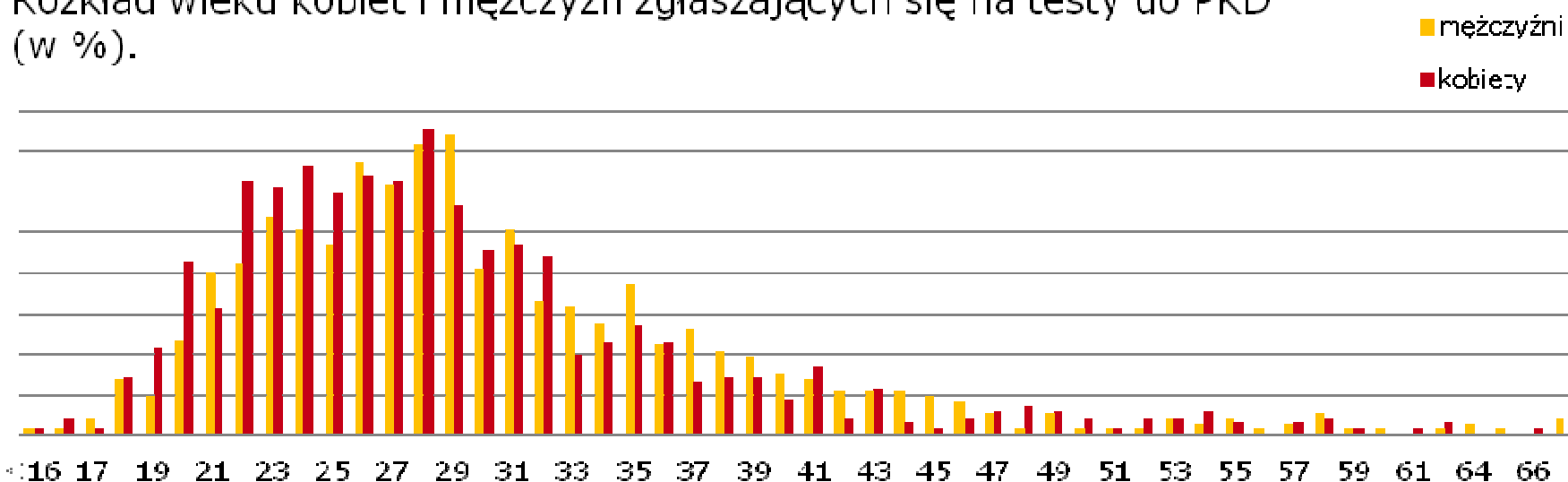
51% osób zgłaszających się do PKD w celu wykonania testu stanowili mężczyźni .

Do PKD najczęściej zgłaszają się osoby młode, w grupie wiekowej 19-35 lat (łącznie ponad 70% kobiet i mężczyzn).

Rozkład płci wśród osób zgłaszających się do PKD oraz mieszkańców Polski (w %).

Rozkład wieku kobiet i mężczyzn zgłaszających się na testy do PKD (w %).

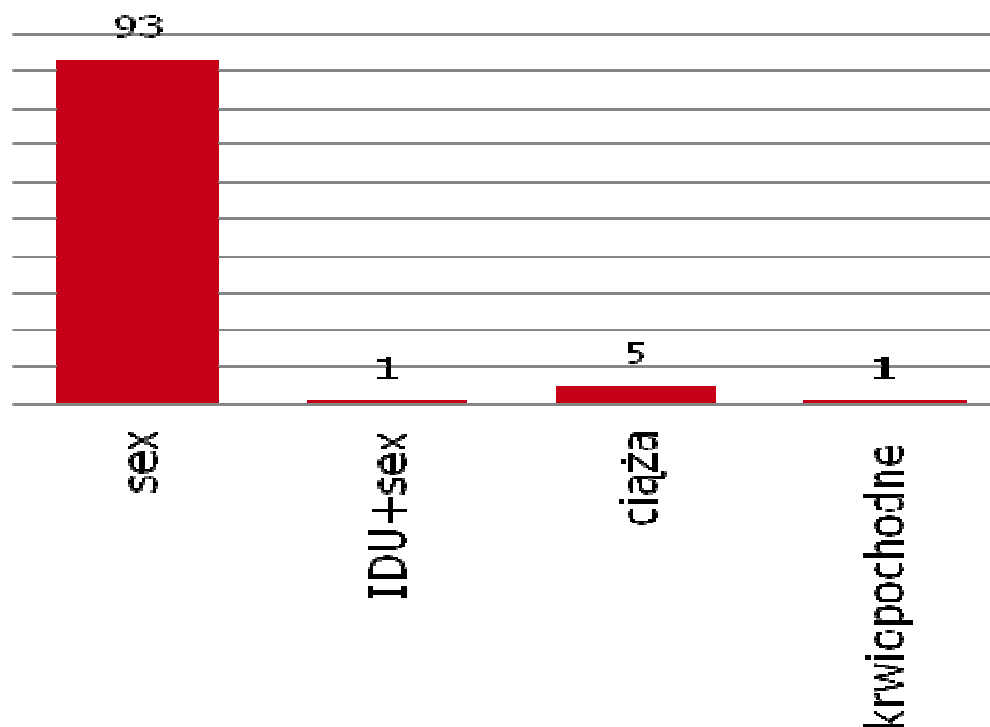

Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS

Czynniki sprzyjające zakażeniu (źródło: TNS OBOP na podstawie ankiet wypełnianych w PKD)

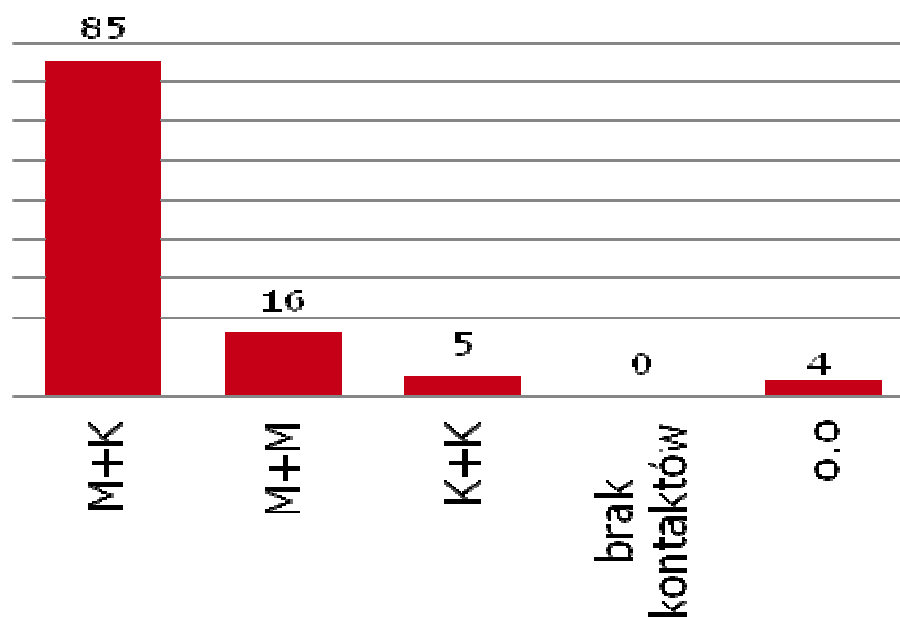
Według pracowników PKD (doradców) dla 93% zgłaszających się do punktu sytuacja ryzykowna jest związana z ich aktywnością seksualną.
Tylko 1% badanych narażonych jest bardziej na zakażenie ze względu na przyjmowanie środków psychoaktywnych drogą iniekcji (IDU).
W 5% przypadków powodem przeprowadzenia testu była ciąża.

Wykres 10. Ryzykowne sytuacje osób zgłaszających się do PKD (w %).

Czynniki sprzyjające zakażeniu (źródło: TNS OBOP na podstawie ankiet wypełnianych w PKD)

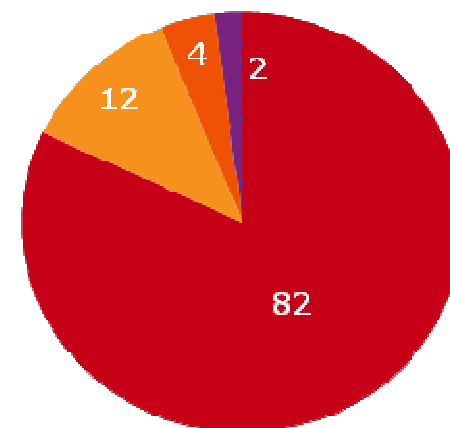
Wykres 11. Partnerzy seksualni osób zgłaszających się do PKD (w %).

Największy odsetek osób zgłaszających się do punktów miało doświadczenia heteroseksualne (85%).

Wykres 12. Orientacja seksualna osób zgłaszających się do PKD (w %).

■ Hetero ■ Homo ■ Bisex ■ o.o.

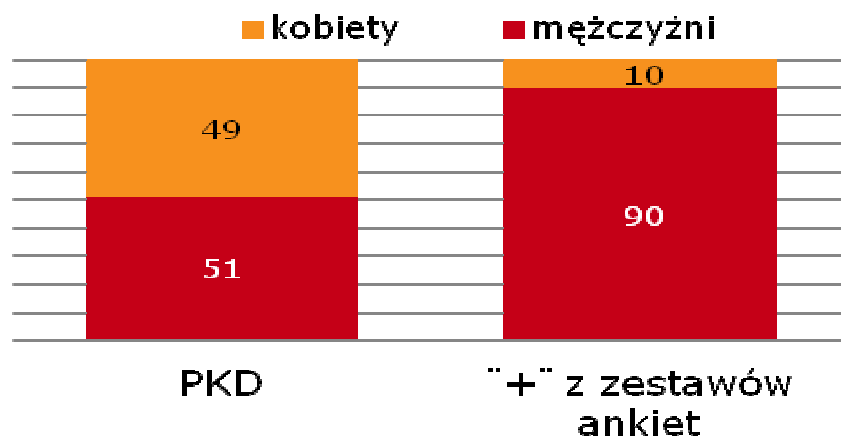

82% badających się w PKD to osoby heteroseksualne.
12% deklaruje swą orientację jako homoseksualną,
4% jako biseksualną.

Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS

Osoby z wynikiem dodatnim (źródło: TNS OBOP na podstawie ankiet wypełnianych w PKD)

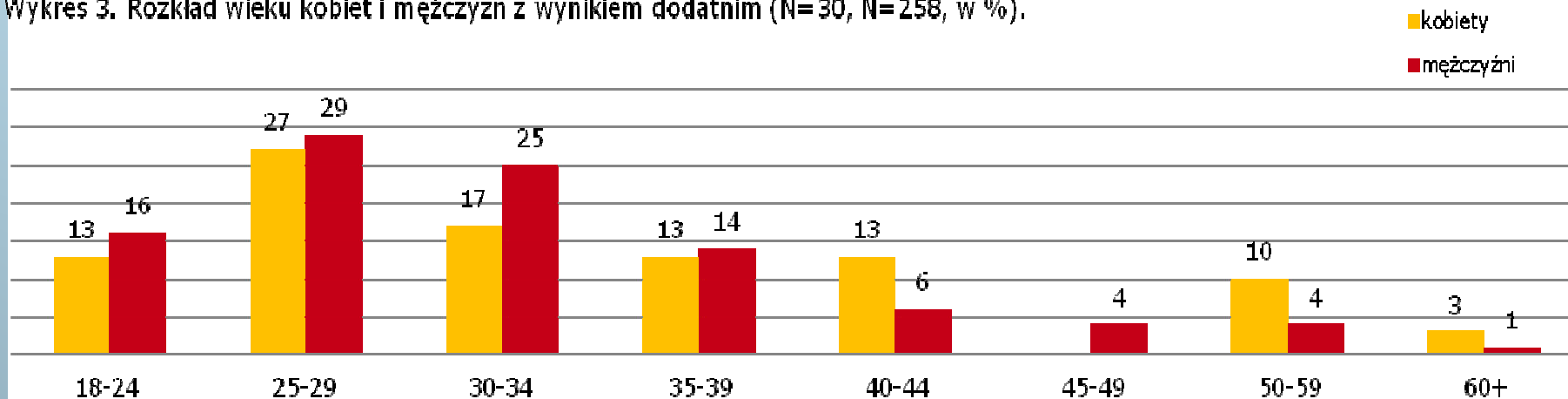
Wykres 18. Rozkład płci wśród osób z wynikami dodatnimi i zgłaszających się do PKD (w %).

Zdecydowana większość osób zakażonych stanowią mężczyźni (90%), tylko 10% stanowią kobiety.

Mężczyźni dominują w młodszych grupach wiekowych, zwłaszcza wśród 30-latków. Kobiety z wynikami dodatnimi są starsze, 26% z nich ma skończonych 40 lat.

Wykres 3. Rozkład wieku kobiet i mężczyzn z wynikiem dodatnim (N=30, N=258, w %).

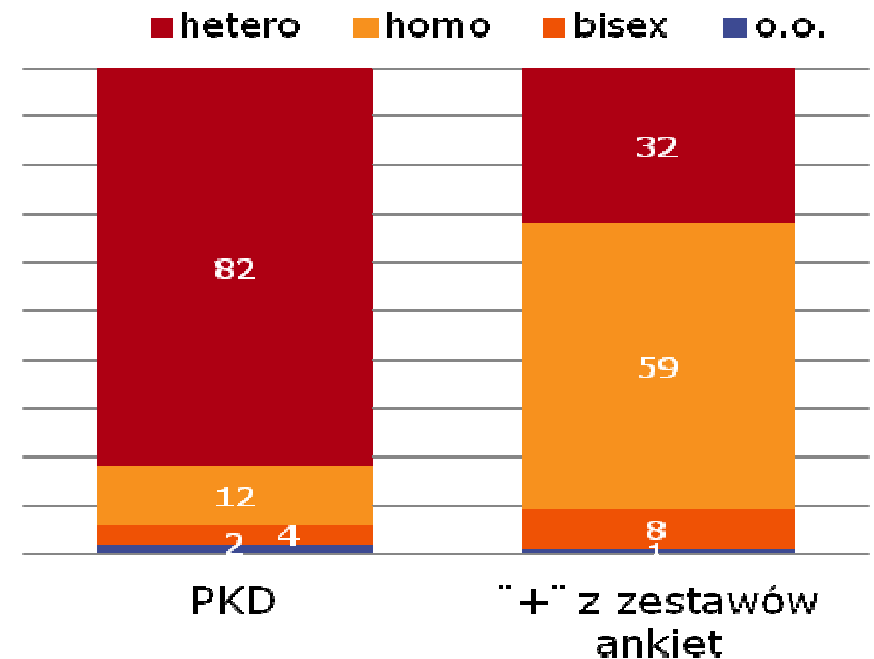
Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS

Osoby z wynikiem dodatnim (źródło: TNS OBOP na podstawie ankiet wypełnianych w PKD)

Zdecydowana większość osób (82%) testujących się była orientacji heteroseksualnej. Zaledwie 12% stanowiły osoby homoseksualne, a 4% biseksualne.

W przypadku osób z wynikami dodatnimi osoby heteroseksualne stanowią mniejszość (32%). Największa grupa to homoseksualiści (59%), a 8% to osoby biseksualne.

Wykres 25. Orientacja seksualna osób z wynikiem dodatnim oraz osób zgłaszających się do PKD (w %).

WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

Krajowe Centrum ds. AIDS prowadząc w imieniu Ministra Zdrowia działalność w sferze ochrony i promocji zdrowia w zakresie zapobiegania i zwalczania HIV i AIDS, udziela dotacji w tym przedmiocie z uwzględnieniem przepisów **ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie**

Zlecenie zadań

POWIERZENIA

wykonywania zadań publicznych, wraz z udzieleniem dotacji na **finansowanie** ich realizacji

WSPARCIA

wykonywania zadań publicznych, wraz z udzieleniem dotacji na **dofinansowanie** ich realizacji

Programy profilaktyczne w zakresie HIV/AIDS:

- A. Programy skierowane do populacji generalnej** (np. Telefon Zaufania AIDS; obchody Światowego dnia AIDS i Dnia Pamięci o Zmarłych z powodu AIDS)

- B. Programy skierowane do różnych grup społecznych i zawodowych** (np. szkolenia, warsztaty, konferencje, publikacje)

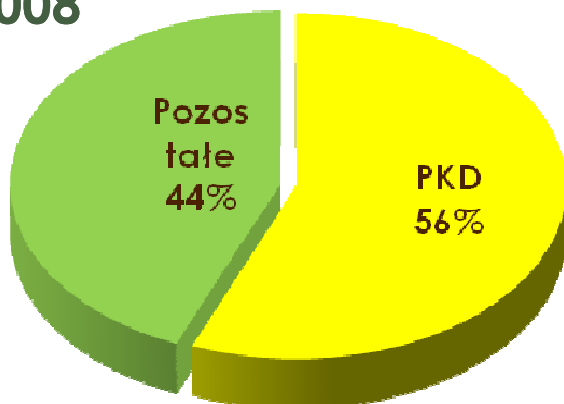
- C. Programy skierowane do populacji o zwiększonym poziomie ryzykownych zachowań** (np. PKD; streetworking; partyworking)

- D. Programy skierowane do osób żyjących z HIV/AIDS i ich bliskich** (np. grupy wsparcia; pomoc psychologiczna, ogólnopolskie spotkania)

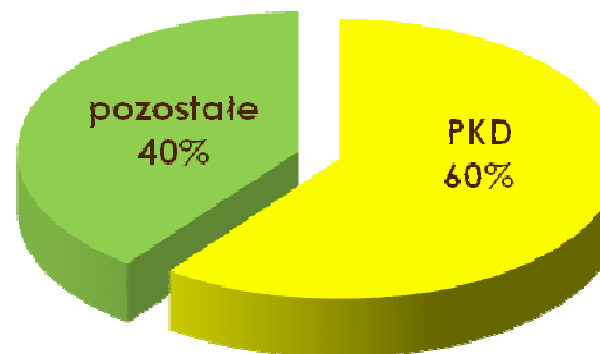
Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS

Programy profilaktyczne realizowane przez organizacje pozarządowe w ramach dotacji w latach 2008-2011 według typów zadań

2008

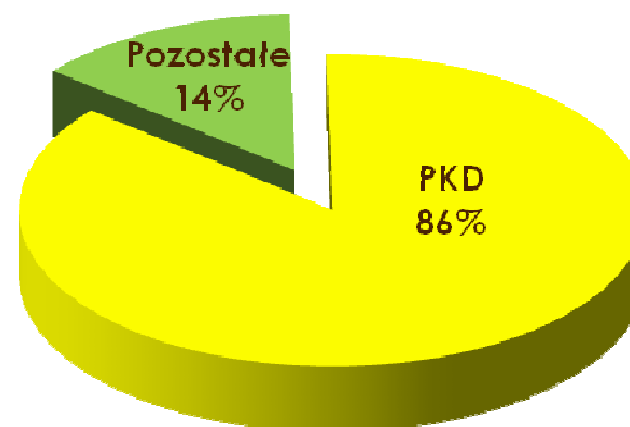
2009

2010

2011

DZIAŁALNOŚĆ INFORMACYJNO-EDUKACYJNA

- Internet: www.aids.gov.pl
- **Poradnia internetowa, Telefon Zaufania HIV/AIDS**
- **Publikacje** dla różnych odbiorców
- **Kampanie** multimedialne
- **Szkolenia** i doskonalenie zawodowe (także **e-learning**)
- **Obchody World AIDS Day** i Memorial AIDS Day
- Inne... (badania, konkursy, praktyki studenckie)

Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS

STRONA INTERNETOWA

www.aids.gov.pl - zapewnienie odpowiedniego dostępu do informacji, edukacji i usług w zakresie profilaktyki HIV/AIDS dla indywidualnego odbiorcy poprzez stronę internetową Krajowego Centrum ds. AIDS.

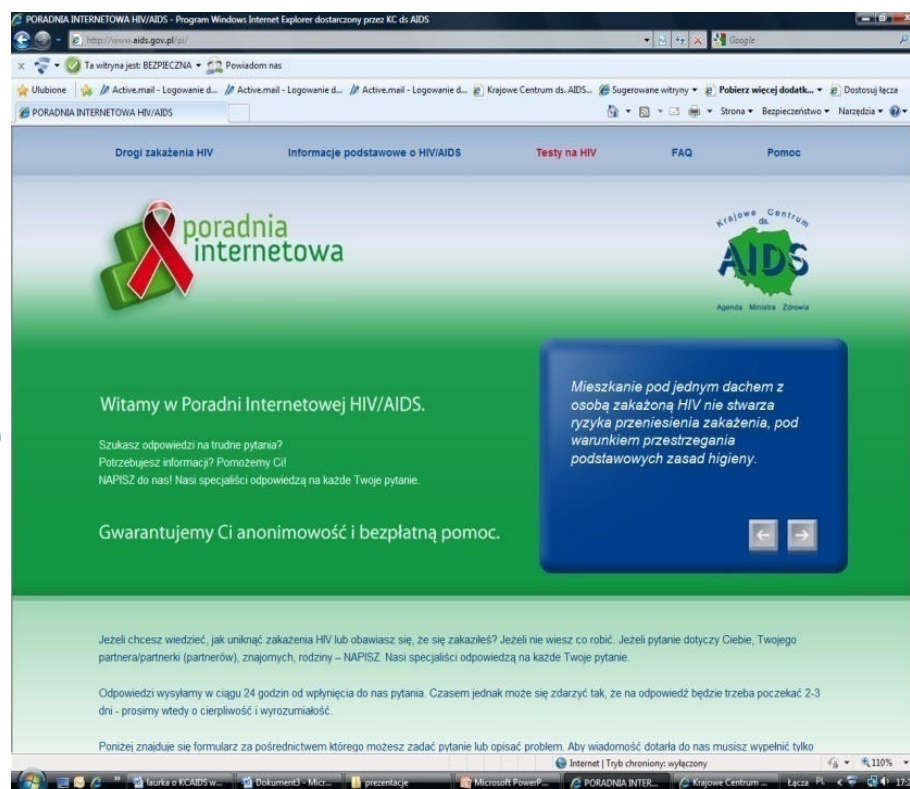
Dział:

- Epidemiologia - dane dotyczące kraju, na podstawie informacji z NIZP - Państwowego Zakładu Higieny. Dostępne są też raporty światowe.
- Krajowy Program - dokumenty i informacje związane z kolejnymi edycjami Programu.
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi (NGO) - informacje o procedurach i dokumentach, ogłoszeniach o konkursach, inicjatywach NGO, PKD, druki sprawozdań z dotacji.
- Kontra - Centrum wydaje co kwartał Biuletyn Informacyjny „Kontra”, zawierający informacje z zakresu HIV/AIDS, artykuły o działaniach profilaktycznych prowadzonych w Polsce.
- E-learning - platforma edukacyjna Krajowego Centrum ds. AIDS przeznaczona jest dla lekarzy oraz studentów medycyny, zainteresowanych problematyką HIV/AIDS.
- Szkolenia - zamieszczane są informacje ogólne dotyczące szkoleń, których realizacja planowana jest w danym roku oraz informacje o naborze na konkretny typ szkoleń.
- Publikacje - wykaz materiałów informacyjno-edukacyjnych dostępnych w Centrum.

- Prace badawcze - zamieszczane są wyniki badań wykonanych na zlecenie Centrum, dotyczące różnych aspektów HIV/AIDS i postaw wobec osób żyjących z HIV.
- Rada MSM – informacje o działalności Rady Konsultacyjnej ds. MSM,
- Współpraca międzynarodowa - tłumaczenia dokumentów dot. HIV/AIDS wydanych lub przyjętych przez instytucje międzynarodowe, informacje o projektach międzynarodowych, w których uczestniczy Centrum oraz ważnych wydarzeniach na arenie międzynarodowej związanych z HIV/AIDS.
- Współpraca z partnerami - informacje o projektach/inicjatywach w zakresie HIV/AIDS.
- Czerwona kokardka - informacja o historii tego symbolu, dokumenty związane z odznaczeniem „Czerwona Kokardka”, które w Polsce jest wyróżnieniem przyznawanym z okazji Światowego Dnia AIDS.
- Informacje prasowe - komunikaty dla dziennikarzy.
- Zamówienia publiczne - zamieszczane są ogłoszenia o przetargach.
- Wiedza o HIV/AIDS - informacje dostępne na stronie są cały czas aktualizowane.

PORADNIA INTERNETOWA HIV/AIDS

- Na stronie Poradni można zadać dowolne pytanie w zakresie tematyki HIV/AIDS.
- Zainteresowany ma możliwość wybrania, czy chce korespondować z konsultantem, lekarzem czy prawnikiem.
- Specjaliści zatrudnieni w Poradni odpowiadają bezpośrednio na adres, podany przez pytającego.
- Specjaliści pracujący w poradni odpowiadają też na pytania lekarzy i osób żyjących z HIV.
- Rocznie udziela się około 2 200 porad za pośrednictwem poczty elektronicznej, stronę Poradni odwiedza około 50 000 os.

- **TELEFON ZAUFANIA HIV/AIDS**
działa od 15 lat, ok.12 500 rozmów rocznie

- **TELEFON INFORMACYJNY 22 331 77 66**
– czynny od poniedziałku do piątku w godzinach pracy Krajowego Centrum ds. AIDS.

WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

- Działania Krajowego Centrum ds. AIDS w zakresie współpracy międzynarodowej stanowią jeden z filarów działalności Centrum ze względu na istotę problemu pandemii AIDS zarówno w naszym regionie, w Unii Europejskiej, ale także na całym świecie.
- Krajowe Centrum angażuje się w projekty międzynarodowe, współfinansowane przez Komisję Europejską.
- Centrum reprezentuje Ministerstwo Zdrowia, w strukturach organizacji międzynarodowych i grupach eksperckich przy Komisji Europejskiej zajmujących się tematyką HIV/AIDS na poziomie europejskim i globalnym.

Northern Dimension
Partnership in Public Health
and Social Well-being
www.ndphs.org

EUROPEAN COMMISSION
HEALTH & CONSUMERS DIRECTORATE-GENERAL
Directorate C - Public Health and Risk Assessment
C4 - Health determinants

UNAIDS
JOINT UNITED NATIONS PROGRAMME ON HIV/AIDS

UNHCR
UNICEF
WFP
UNDP
UNFPA
UNODC
ILO
UNESCO
WHO
WORLD BANK

EMIS

PROGRAM ZDROWOTNY MINISTERSTWA ZDROWIA „LECZENIE ANTYRETROWIRUSOWE OSÓB ŻYJĄCYCH Z HIV W POLSCE”

- Program funkcjonuje od 2001 r.
- Leczeniem ARV objęte są wszystkie osoby zakażone HIV i chore na AIDS spełniające kryteria medyczne.
- Terapia ARV prowadzona jest również w zakładach penitencjarnych.
- W ramach Programu finansowane jest również profilaktyka zakażeń pokaspozycyjnych po ekspozycji pozazawodowej.
- Średnioroczny wzrost pacjentów w terapii ARV wynosi ok. 13%.
- Liczba pacjentów w terapii ARV 7 004 (stan dzień 30 września 2013 r.).

Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS

PROGRAM ZDROWOTNY MINISTERSTWA ZDROWIA „LECZENIE ANTYRETROWIRUSOWE OSÓB ŻYJĄCYCH Z HIV W POLSCE”

Liczba	2007	2008	2009	2010	2011	2012
pacjentów	3 358	3 822	4 434	4 897	5 606	6 297
placówek	18	18	20	20	20	21
przerwanych terapii ARV	388	605	401	485	373	410
pacjentów, w profilaktyce zakażeń poekspozycyjnych	1737 (razem)	1771 (razem)	460 (pozaszawodowa)	247 (pozaszawodowa)	282 (pozaszawodowa)	282 (pozaszawodowa)
	1328 (zawodowa)	1378 (zawodowa)				
	409 (pozaszawodowa)	393 (pozaszawodowa)				
kobiet ciężarnych	73	70	81	67	45	78
porodów	55	69	71	54	34	52
noworodków	54	69	69	54	34	52
dzieci	123	117	134	130	130	118

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

Opracowanie: Zespół Krajowego Centrum ds. AIDS

Adres:

ul. Samsonowska 1

02-829 Warszawa

tel. (022) 331-77-77, fax (022) 331-77-76

e-mail: aids@aids.gov.pl

strona internetowa: www.aids.gov.pl